

Sodišče: Vrhovno sodišče

Oddelek: Civilni oddelek

ECLI: ECLI:SI:VSRS:2023:I.R.158.2022

Evidenčna številka: VS00063841

Datum odločbe: 09.01.2023

Senat: mag. Nina Betetto (preds.), Karmen Iglič Stroligo (poroč.), dr. Mateja Končina Peternel

Področje: CIVILNO PROCESNO PRAVO - MEDNARODNO ZASEBNO PRAVO - PRAVO
EVROPSKE UNIJE

Institut: spor o pristojnosti - razglasitev izvršljivosti tuje sodne odločbe - ugovor krajevne pristojnosti -
ustalitev krajevne pristojnosti - Uredba Sveta (ES) št. 44/2001 (Bruseljska uredba I) - stalno prebivališče
dolžnika

Zveza: Uredba Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju
sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah člen 39, 39/2, 40. ZPP člen 24, 24/1, 25, 25/2. ZNP-1 člen
18. ZMZPP člen 109, 109/3, 109/4, 111

Jedro

Če bi v obravnavanem primeru upoštevali le določbo četrtega odstavka 109. člena ZMZPP, bi prvemu nasprotnemu udeležencu onemogočili uveljavljati ugovor krajevne pristojnosti (kar gotovo ni namen določb ZMZPP), zato je treba za obravnavni primer uporabiti neposredno drugi odstavek 39. člena Uredbe (ES) št. 44/2001 in sodišču dovoliti, da se po prejemu ugovora krajevne pristojnosti še izreče za krajevno nepristojno.

V obravnavanem primeru je imel prvi nasprotni udeleženec prvič možnost ugovarjati krajevni pristojnosti šele, ko mu je bil sklep I R 397/2021 z dne 14. 7. 2021 vročen. Prvemu nasprotnemu udeležencu je bil navedeni sklep vročen 4. 8. 2021, zato je njegov ugovor krajevne pristojnosti z dne 26. 8. 2021 treba upoštevati. Ker je med strankama postopka nesporno, da ima prvi nasprotni udeleženec stalno prebivališče v kraju kraju ... v občini ..., ki spada pod krajevno pristojnost Okrožnega sodišča v Novi Gorici, je Vrhovno sodišče odločilo, da je za odločanje v tej zadevi krajevno pristojno Okrožno sodišče v Novi Gorici.

Izrek

Za odločanje v tej zadevi je pristojno Okrožno sodišče v Novi Gorici.

Obrazložitev

1. Okrožno sodišče v Ljubljani je na predlog predlagatelja s sklepom I R 397/2021 z dne 14. 7. 2021 razglasilo izvršljivost tuje sodne odločbe v Republiki Sloveniji, in sicer odločbe Sodišča v Gorici. Po ugovoru prvega nasprotnega udeleženca krajevni pristojnosti Okrožnega sodišča v Ljubljani je Okrožno sodišče v Ljubljani s sklepom I R 397/2021 z dne 11. 10. 2021 sklenilo, da ni pristojno za odločanje v tej zadevi, in odločilo, da se zadeva odstopi Okrožnemu sodišču v Novi Gorici kot pristojnemu sodišču.

2. Okrožno sodišče v Novi Gorici je sprožilo spor o pristojnosti (prvi odstavek 24. člena Zakona o pravdnem postopku, v nadaljevanju ZPP, v povezavi z drugim odstavkom 25. člena ZPP). Meni, da za odločanje v tem nepravdnem postopku ni krajevno pristojno, ker je prišlo do ustalitve krajevne pristojnosti na Okrožnem sodišču v Ljubljani, preden je bila zadeva (prvič) odstopljena v reševanje Okrožnemu sodišču v Novi Gorici. Okrožno sodišče v Ljubljani je namreč izdalo meritorno odločbo (sklep z dne 14. 7. 2021) pred odstopom zadeve novogoriškemu sodišču. Opozarja na določbo četrtega odstavka 109. člena Zakona o mednarodnem zasebnem pravu in postopku (v nadaljevanju ZMZPP), ki izrecno določa, da o ugovoru odloča sodišče, ki je izdalo sklep o priznanju. To sodišče pa je v obravnavanem primeru Okrožno sodišče v Ljubljani. Navaja še, da je Okrožno sodišče v Ljubljani, čeprav je s sklepom (že) dne 11. 10. 2021 sklenilo zadevo odstopiti Okrožnemu sodišču v Novi Gorici kot pristojnemu sodišču, še naprej izvajalo določena procesna dejanja v zadevi I R 397/2021 (med drugim tudi že delno obravnavalo ugovor prvega nasprotnega udeleženca zoper sklep z dne 14. 7. 2021). Zadnje procesno dejanje je izvedlo še 8. 3. 2022 in šele 17. 5. 2022 z dopisom zadevo odstopilo v reševanje Okrožnemu sodišču v Novi Gorici. To pomeni, da je glede na navedeno prišlo (upoštevaje četrti odstavek 109. člena ZMZPP in 18. člen Zakona o nepravdnem postopku, v nadaljevanju ZNP-1 v zvezi s 111. členom ZMZPP) do ustalitve krajevne pristojnosti na Okrožnem sodišču v Ljubljani in je za odločanje v obravnavani zadevi pristojno Okrožno sodišče v Ljubljani.

3. Za odločanje v tej zadevi je pristojno Okrožno sodišče v Novi Gorici.

4. Obravnavana zadeva se je začela s predlogom predlagatelja za razglasitev izvršljivosti tuje sodne odločbe, vloženim na Okrožno sodišče v Ljubljani. Okrožno sodišče v Ljubljani je s sklepom I R 397/2021 z dne 14. 7. 2021 (v zvezi s popravnim sklepom I R 397/2021 z dne 11. 10. 2021) razglasilo izvršljivost tuje sodne odločbe v Republiki Sloveniji, in sicer odločbe Sodišča v Gorici – sklep o izvršbi, izvršba 179/11, opr. št. spisa 663/11, št. 2282, vpisnik 426/11 z dne 2. 5. 2011, s katero je bilo odločeno, da sta nasprotna udeleženca kot solidarna dolžnika predlagatelju dolžna plačati znesek 603.664,40 EUR, skupaj z zapadlimi pogodbenimi obrestmi in stroški tega postopka v znesku 2.908,50 EUR. Navedenemu sklepu je prvi nasprotni udeleženec obrazloženo ugovarjal. V ugovoru z dne 26. 8. 2021 je (med drugim) ugovarjal tudi krajevni pristojnosti Okrožnega sodišča v Ljubljani, ker naj bi bilo za odločanje pristojno Okrožno sodišče v Novi Gorici.

5. Okrožno sodišče v Ljubljani je s sklepom I R 397/2021 z dne 11. 10. 2021 sklenilo, da ni pristojno za odločanje v tej zadevi, in odločilo, da se zadeva odstopi Okrožnemu sodišču v Novi Gorici kot pristojnemu sodišču, ker ima prvi nasprotni udeleženec stalno prebivališče v kraju ... v občini ..., ki spada pod krajevno pristojnost Okrožnega sodišča v Novi Gorici.

6. Okrožno sodišče v Novi Gorici, ki mu je bila zadeva odstopljena, meni, da je za odločanje v obravnavani zadevi pristojno Okrožno sodišče v Ljubljani, in je pred Vrhovnim sodiščem sprožilo spor o pristojnosti.

7. V obravnavani zadevi gre za vprašanje, katero sodišče je krajevno pristojno za odločanje o zadevi.

8. Za odločitev v obravnavani zadevi je pravna podlaga Uredba (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (ki se v tej zadevi uporablja še naprej na podlagi (prehodne) določbe drugega odstavka 66. člena Uredbe (EU) št. 1215/2012 z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (prenovitev), ki (med drugim) določa, da se Uredba (ES) št. 44/2001 še naprej uporablja za sodne odločbe, izdane v sodnih postopkih, ki so bili začeti pred 10. januarjem 2015, ki sodijo na področje uporabe Uredbe (EU) št. 1215/2012¹).

9. V drugem odstavku 39. člena Uredbe (ES) št. 44/2001 je določeno, da se krajevna pristojnost določi po stalnem prebivališču dolžnika ali po kraju izvršitve. V prvem odstavku 40. člena Uredbe (ES) št. 44/2001 pa je določeno, da se za postopek vložitve zahteve uporablja pravo države članice, v kateri se zahteva izvršitev. Ta postopek v Sloveniji ureja ZMZPP. V tretjem in četrtem odstavku 109. člena ZMZPP je določeno, da sklep o priznanju vroči sodišče nasprotni stranki oziroma drugim udeležencem postopka, v katerem je bila tuja sodna odločba izdana, ter jih pouči, da lahko proti njemu vložijo ugovor v roku petnajstih dni od dneva vročitve sklepa (tretji odstavek), in da o ugovoru odloča sodišče, ki je izdalo sklep o priznanju, v senatu treh sodnikov. Če je odločitev o ugovoru odvisna od spornih dejstev, odloči sodišče po opravljenem naroku (četrti odstavek). Vendar, ker bi, če bi upoštevali le določbo četrtega odstavka 109. člena ZMZPP, prvemu nasprotnemu udeležencu onemogočili uveljavljati ugovor krajevne pristojnosti (kar gotovo ni namen določb ZMZPP), je treba za obravnavni primer uporabiti neposredno drugi odstavek 39. člena Uredbe (ES) št. 44/2001² in sodišču dovoliti, da se po prejemu ugovora krajevne pristojnosti še izreče za krajevno nepristojno.

10. V obravnavanem primeru je imel prvi nasprotni udeleženec prvič možnost ugovarjati krajevni pristojnosti šele, ko mu je bil sklep I R 397/2021 z dne 14. 7. 2021 vročen. Prvemu nasprotnemu udeležencu je bil navedeni sklep vročen 4. 8. 2021, zato je njegov ugovor krajevne pristojnosti z dne 26. 8. 2021 treba upoštevati. Ker je med strankama postopka nesporno, da ima prvi nasprotni udeleženec stalno prebivališče v kraju ... v občini ..., ki spada pod krajevno pristojnost Okrožnega sodišča v Novi Gorici, je Vrhovno sodišče odločilo, da je za odločanje v tej zadevi krajevno pristojno Okrožno sodišče v Novi Gorici.

¹ V obravnavani zadevi je bil sklep o izvršbi Sodišča v Gorici izdan dne 2. 5. 2011.

² Ob tem velja dodati, da bi do enakega zaključka prišli tudi upoštevaje smiselno določbo 18. člena ZNP-1 v zvezi s 111. členom ZMZPP. Po 18. členu ZNP-1 je namreč v nepravdnem postopku ureditev ustalitve krajevne pristojnosti milejša od ureditve v pravdnem postopku (22. člen ZPP). Milejša ureditev je posledica narave nepravdnega postopka, ki omogoča tudi kasnejšo vzpostavitev kontradiktornosti postopka. Glede na določbo 18. člena ZNP-1 je krajevna pristojnost za udeležence pomembna, zato jo lahko uveljavljajo do konca naroka oziroma do izdaje odločbe na prvi stopnji.

Datum zadnje spremembe: 21.02.2023